

TRANSHÜMANİZM POSTHÜMANİZM VE ANTİKA TİTANİK ROMANI

TRANSHUMANISM POSTHUMANISM AND ANTİKA TİTANİK NOVEL

Muhammed ATAKUR

Sorumlu Yazar/Corresponding
Author:

Yüksek Lisans Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Isparta, Türkiye.

ORCID: 0000-0003-4463-8981

E-mail: muhammedatakur20@gmail.com

Cafer GARİPER

Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Isparta, Türkiye.

ORCID: 0000-0002-1778-0168

E-mail: gariper@gmail.com

Geliş Tarihi/Submitted: 31.05.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 24.08.2023

Kaynak Gösterim / Citation:
Atakur, Muhammed; Gariper, Cafer (2023). "Transhümanizm Posthümanizm ve Antika Titanik Romanı", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*. 15/30, 001-018.

<http://dx.doi.org/10.26517/ytea.544>

Öz

Hayatın kısılalığı karşısında yenilmeye neredeyse mahkûm kılınan insan, ölümden kaçışı kendini geliştirmekte hatta kendi benliğini aşmakta bulmuştur. Kendini aşabilmek için öncelikle kendisini tanıması gerektiğini fark eden insan, bunu hümanizm yoluyla başarmıştır. Fakat bu fikir hem belirli çerçevelerce sınırlandırılmış hem de zamanla eskiyen bir düşünce hâline gelmiştir. Hemen ardından ise hümanizm sonrası, bir başka deyişle transhümanizm düşüncesi ortaya atılmış ve insan artık kendi sınırlarını aşmanın eşğine varmıştır. Fakat transhümanizmdeki sorumlu düşünce hümanizmdeki ile aynıdır. Dönüşümün herkes için değil seçilmiş olan/azınlık bir kitle için geçerli olması popülerliğini korumaktadır. Bu, bazı çevreler tarafından kabul edilemez bir düşüncedir. Böylelikle kendini tanımak ve kendi sınırlarını aşmak isteyen insan, posthümanizm düşüncesine ulaşır.

Yapılan çalışmanın esas meselesi Murat Menteş'in *Antika Titanik* romanındaki transhümanist ve posthümanist öğelerin tespitidir. Çalışmada sırasıyla hümanizm, transhümanizm ve posthümanizm ele alınmış, ardında da *Antika Titanik* romanındaki transhümanist ve posthümanist öğeler tespit edilmiştir ve bir edebi eserde hangi yollarla kullanıldığı incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Transhümanizm, posthümanizm, gerçek-sonrası, Murat Menteş, *Antika Titanik*.

Abstract

The human being, who is almost condemned to be defeated by the shortness of life, has found the escape from death to improve himself and even surpass his own self. Realizing that he must first know himself in order to surpass himself, the person has gone the way of knowing himself with the idea of humanism. However, this idea has been limited by certain frameworks and has become an outdated idea over time. Immediately after, the idea of post-humanism, in other words transhumanism, was put forward and people are now on the verge of exceeding their own limits. But the dead-end thinking in transhumanism is the same as in humanism. It is still popular that transformation applies to the chosen and not to everyone, and this idea is seen as unacceptable by some circles. Thus, the person who wants to know himself and overcome his own limits reaches the idea of posthumanism.

The main issue of study is the determination of the transhumanist and posthumanist elements in Murat Menteş's novel *Antika Titanik*. In the study, humanism, transhumanism and posthumanism were discussed respectively, and then the transhumanist and posthumanist elements in the *Antika Titanik* novel were determined and it was worth examining the ways in which they used in a literary work.

Keywords: Transhumanism, posthumanism, post-real, Murat Menteş, *Antika Titanik*.

Extended Summary

Change is essential for almost all living organisms. The changes that these organisms go through usually take place after painful processes, because the loss of some of the features they have and the appearance of new features that were never known, actually indicate the beginning of a new period of life.

Human life also consists of a process divided into certain periods. Roughly speaking, periods such as infancy, childhood, youth, adulthood and old age are the stages that people must go through in order. It is almost impossible to move on to the next phase without completing any of these phases, because each phase prepares people for the next phase and the difficulties that may be experienced in that phase. To give an example, a baby who does not try to communicate with sounds made up of meaningless syllables during infancy cannot speak well in childhood, or a child whose leg muscles are not sufficiently developed during childhood cannot be expected to be a successful athlete in youth. These stages, which feed each other, have important functions at the point of turning a person into a healthy person. Ultimately, the person reaches the last of the stages that he must go through and the process is completed. With the completion of the process, human life ends. Death is kind of the end of the story, but it is argued that even if death occurs, the story does not have to end.

For humanity, which is still developing, the thought of death is a real tragedy. A person who thinks that the life to which one has worked, the order established, working for years, having an identity in the world is not easy and being deprived of all these through death is unfair, does not think that death is an end for him, but on the contrary, it is a new phase that must be passed or another one that must be overcome began to be perceived as a threshold. Death is no longer the peaceful moment at the finish line for a person, he is a real enemy trying to take his life and take his most precious treasure, his life.

Death is man's implacable enemy. In the face of this enemy, the most powerful allies of man have been the thoughts of transhumanism and posthumanism. These ideas have developed rapidly with the beginning of the twenty-first century. Although technology is the most powerful factor behind this rapid development, ideas such as transhumanism and posthumanism are trying to accustom humanity to the idea of immortality or to market this idea to large masses, not only by using technology, but also by using the health sector, cinema and television, printed publications and all kinds of different areas that can reach people can be said.

Transhumanism and posthumanism, which stand by the man who fights against death, are actually fighting against God, not death. The reason for this discourse is man's imperfection and his eternal defeat in the face of death. According to these two thoughts that wage war against death

and God, man is a flawed creature that needs to be developed. That is, God created man imperfectly. Transhumanism and posthumanism, on the other hand, aim to improve the human being that God created imperfectly, to overcome himself, and to attain immortality by defeating death.

In the first part of the study, the definitions put forward for the ideas of transhumanism and posthumanism and the relationship between these two ideas were tried to be examined. The main reason for presenting the study is to reveal the transhumanist and posthumanist elements in Murat Mentek's novel *Antika Titanik* written in 2018. The purpose of choosing the aforementioned novel to be examined in the light of the thoughts trying to make people immortal is to mention the Titanic, which is an immortal symbol, as can be understood from the name of the novel.

Titanic, one of the most important symbols of the struggle between man and God, is rebuilt in Murat Mentek's novel *Antika Titanik*. It can be said that the Titanic is a rebellion against God, a fire of rebellion. The ship, which was built over a hundred years ago, is a machine that tries to bring immortality to America beyond carrying people and hope. Although the ideas that tried to establish the posthuman such as transhumanism and posthumanism had not yet emerged in the years when it was built, it can be said that the Titanic also represents such thoughts, because the Titanic was introduced to humanity as the ship that even God cannot sink. But the breaking point in this ship's attainment of immortality is not its defying God, but its failure before God. The ship, which sank by colliding with an iceberg in the Atlantic Ocean four days after starting its journey, attained the immortality it sought in the depths of the ocean.

The rebuilding of the ship, which sank in 1912, in 2019 means that it is time for man to rebel against God again. However, what distinguishes the new Titanic from the old one is that it wants to be more than a symbol and promises people new bodies that have not decayed. The main issue of the study is to examine the *Antika Titanik* novel, which tells that immortality can be a possible dream by using transhumanist and posthumanist elements.

Giriş

Hayatın döngüsü daima değişim ve dönüşümlere tabidir. Durağanlık ve dönüşüme karşı geliştirilen olumsuz yaklaşımlar çürümeyi yahut yok oluşu hızlandıracağı gibi bunun tam tersi yönünde geliştirilen düşünce hayatın bir şekilde devamını sağlayacak, dönüşümün merkezde kapladığı yeri sağlamlaştıracaktır. Hem insan hem de içinde yaşanan dünya için bu dönüşüm kaçınılmazdır. Kaçınılmaz olan bir diğer şey ise insanın sonudur. Başlayan her şey sona erer, ancak bu sona erişler daima yeni başlangıçlara dönüşür. Dünya üzerindeki insan bir noktada sona ermelidir. Ancak bahsettiğimiz sona

erişin kastı insanlığın topyekûn yeryüzünden silinmesinden ziyade bilinen insanlığın sona ermesi ve henüz keşfedilmemiş bir insanlığın ortaya çıkmasıdır.

Yaratılmış insan fikrinin gelişimi daima belirli ve sınırlıdır. Onun için hayatın nerede başlayacağı ve nerede biteceği belirlidir. Oysa sürekli değişen ve de karşı gelinemez şekilde deveran eden dünya içindeki insan, tıpkı içinde yer aldığı organizma gibi dönüşmeye ve yaşamını bu dönüşümleri merkeze alarak sürdürmeye teşnedir. Hatta bunun için insanlığın sınırlarını bile aşmaya hazırdır.

İnsanlığı belirli çerçeveler içinde tanımlayabilmek için geliştirilen hümanizm düşüncesi bir zaman sonra insanlığı tarif etme konusunda eksik kalmaya başlamıştır. Hümanizmin ardından gelişen liberal hümanizm düşüncesi bütün insanlığı değil sadece belli bir kesimden insanları temsil etmeye yönelmiş ve hümanizmi de temsil edilmeyi hak eden seçkin kesime yaklaştırmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde bu seçkin kesime kimlerin dâhil olduğu üzerinde durulacaktır. Hümanizm düşüncesiyle ortaya çıkmış transhümanizm de hem insanın bir sonraki evreye geçişi için çalışan hem de hâlâ seçkin kesimi koruyan bir düşüncedir. Transhümanizme göre insanın ölümlü bedeni geride bırakılmalı ve yaşam bir şekilde -doğa, teknoloji vs. kullanılarak- devam etmelidir. Ancak transhümanizme göre sadece hak edenler ölümlü bedenleri geride bırakıp insanlığın sonunu alt edebilirler. Bu düşünceye karşı olan posthümanizm ise transhümanizmle aynı başlangıç noktasında durmakta fakat farklı yönler doğru ilerlemektedir. Posthümanizm de insanlığın ölümden sonraki hayata ilerleyebilmesi için çalışmalar ortaya koymaktadır. Ancak bu çalışmalar önceden belirlenmiş seçkin bir topluluğu değil bütün insanlığı kapsamaktadır. Hatta transhümanizmin aksine posthümanizm, dönüşümü sadece insan için değil evrende var olan bütün varlıklar için arzulamaktadır. Bunu yaparken de liberal hümanizmde olduğu gibi insanı yüceltmek yerine onu diğer varlıklarla eş değer bir pozisyona indirgemektedir.

Türk edebiyatında 2000'li yıllardan önce transhümanist ve posthümanist ögelere pek rastlanmaz. Fakat Nâzım Hikmet'in fütürist anlayışla yazdığı "Makinalaşmak" adlı şiiri bu alanda yoruma açık yapı gösterir. Çağdaş dünyada "teknolojinin kurtuluş olacağı inancın"ı taşıyan şair (Tunç 2711), makine insana dönüşmek istemesiyle dikkat çeker.

Bu çalışmada insanlığı tarif edebilmek için ortaya atılan hümanizm düşüncesinden başlayarak insanlık sonrası diye nitelenen transhümanizmin ve posthümanizmin tanımı yapılarak her iki düşünce de açıklanmaya çalışılacaktır. Çalışmanın ana meselesi ise Murat Menteş'in *Antika Titanik* romanındaki transhümanist ve posthümanist ögelerin tartışılmasıdır. Hikâyede yer alan Titanik'in dirilişi, insanlar arası beden aktarımı, mekânlar ve karakterler üzerinden insanlık sonrası ögeler, farklı varlıklar arasında gerçekleştirilen gen alışverişi ve ölümsüzlük fikri ile ilgili bulgular tespit edilipüzerinde durulmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın birinci bölümü transhümanizm üzerinedir. Fakat transhümanizmin iyi anlaşılması hümanizmin iyi anlaşılmasından geçtiği için öncelikle hümanizmin merkezinde yer alan düşüncelere odaklanılacaktır. İkinci bölümde posthümanizm görüşüne yer verilecektir. Üçüncü bölümde transhümanizm ile posthümanizm arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerinde durulacaktır. Dördüncü bölümde ise Murat Menteş'in *Antika Titanik* romanında yer aldığı düşünülen transhümanist ve posthümanist öğeler tespit edilip incelenmeye çalışılacaktır.

1. Hümanizm Sonrası–Transhümanizm

Transhümanizm, merkezine insanı almış olan hümanizm düşüncesini bir sonraki evreye taşımayı başarmış, yeni sayılabilecek bir düşüncedir. Hümanizm düşüncesinin transhümanizme dönüşerek yoluna devam etmesi üstün insan fikrinin gelişerek yayılmasına da yol açmıştır. İnsan merkezli bir anlayışa sahip olan hümanizmin önceliği evrensellik ve insanı yüceltme üzerinedir denebilir.

Rosi Braidotti, *İnsan Sonrası* isimli eserinde Leonardo Da Vinci'nin Vitruvius'un Erkekinsanı isimli çalışmasının hümanizmin amblemi olduğunu belirtmektedir. "Bu model sadece insanlar için değil, kültürler için de standartları belirler. Hümanizm, kendi üzerinde tefekkür eden aklın evrenselleştirici kudretlerine tekabül edecek şekilde belli bir Avrupa fikrini şekillendiren bir medeniyet modeline doğru tarihsel olarak evrilmiştir"(27). Oysa bu amblemin temsili sınırlıdır ve hümanizm anlayışının nasıl kısıtlı bir görüş olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü insan, bu amblemde bir erkek olarak tasvir edilmiştir. Yani bu amblemde göre hümanizmin ideal insanı sadece erkek olabilir. Erkek dışındaki cinsiyetler ise devre dışı bırakılmıştır.

Hümanizmin ortaya attığı ideal insan, erkek olmanın yanı sıra mükemmelleşmeyi de hedef almaktadır. Buna göre insanın ilerleyebilmesi için gerekli olan değişmez kural mükemmellikten geçer. Mükemmellikten kasıt ise insan vücudunun yaratılıştan kusursuz olması ve bu kusursuzluğun korunması anlamına gelmektedir. İnsanın kendi isteğiyle ya da başına gelen bir kaza sonucunda vücudunda yapılacak görünen/görünmeyen her türlü değişiklik onun hümanizmin ideal insanı kategorisinden çıkmasına neden olur.

Hümanizmin tanımlamasına göre insan ancak erkek olmalı ve başına gelebilecek her türlü değişiklikten kaçınarak mükemmellik kozasının içerisinde korunmalıdır. Bu tanımların dışında kalan insanlar mükemmellikten epey uzak kalmış olacaktır.

Liberal hümanizmin merkeze aldığı 'insan' olarak tanımlanagelen 'şey'in aslında dünyadaki insanların pek azını kapsadığı, hatta belki hiçbirini kapsamadığı, bu adamın bugünkü Instagram filtreleriyle süslenmiş fotoğraflar veya dergi modelleri gibi yalnızca bir medya imgesinden ibaret olduğu görülmektedir (Ağın 38).

Her şey gibi düşünceler de sonludur ve varlığını sürdürme konusunda ısrarcı olan fikirler için değişim kaçınılmazdır. Hümanizm fikrinin de bir noktadan

sonra etkisini yitirdiği, kendisinden sonra ortaya çıkan akımlar karşısında taraftar kaybettiği hatta hümanizm düşüncesine karşı gelen fikirlerin ortaya çıkmaya başladığı söylenebilir. Fakat "hümanizm karşıtlığı bizi insan sonrasına götürecektir tarihi ve kuramsal yollardan biridir" (Braidotti 40).

Yeni dünya düzeninde son bulmak yerine değişim geçirmek esastır. Doğumla birlikte başlayan insanın hikâyesinin ölümle son bulması yeterince klişeleşmiş bir hayat örneğidir. Oysa insan sürekli ölümden kaçmaya, onu alt etmeye çalışır. Ölümden kurtulmak, ölümsüzlüğe ulaşmak, yeniden doğmak, sonsuz hayata erişmek insanoğlunun daima hayallerinden biri olmuştur. İnsan vücudu ne kadar sınırlıysa da insan sürekli kendini aşma, benliğini bir sonraki evreye taşıma, kimliğine tanınmış olan sınırlardan kurtulma çabası içerisinde. Bu çaba genellikle olumsuz sonuçlansa bile yaşamaya bir şekilde devam etme arzusu zihinde kıpırdanıp duran küçük bir solucana benzer. İnsanlığı evrensel bir noktaya çekmeye çalışan hümanizm de ulaşmış olduğu bitiş çizgisinde varlığını sürdürebilmek için yenilenmek, değişmek, belki de kendinden ödün vererek yola devam etmek zorunda kalmıştır. Bu noktada da hümanizm ölmüş ve yerine hümanizm sonrası ya da transhümanizm doğmuştur diyebiliriz. "Hümanizm sonrası, hümanizm ve hümanizm karşıtlığı arasındaki çatışmayı sonra erdiren ve yeni alternatiflere daha olumlayıcı bir yerden bakan farklı söylemsel çerçeveyi izlemektedir" (Braidotti 54).

Transhümanizm insanın kendisine çizilen sınırlara boyun eğip yola tek başına devam edemeyeceğinin kanıtı niteliğindedir. Bu noktada insanın sınırlarını aşmasına yardımcı olan ise gün be gün gelişen teknolojidir. Transhümanizm için "nanoteknoloji, gen klonlama, yapay zekâ vb. gibi ileri teknolojilerin insan üzerinde detaylı bir biçimde kullanılmasını destekleyen kültürel bir hareketlilik" (Demir 96) denebilir.

Rahme düşmeyle başlayan vücut gelişimi aslında çürümenin de başlangıcıdır. İnsan nasıl ki gelişim esnasında birçok dış unsura muhtaç ise çürümekten ve hatta ölümden kurtulmak ya da olabildiğince ölümle yüzleşme kısmını erteleyebilmek için de teknolojiye ihtiyaç duymaktadır. İnsanın yaşam kalitesini arttırma, vücudundaki sorunlu parçalar yerine neredeyse kusursuz parçalara sahip olma ve hayat standartlarını en üst noktaya getirme hususunda transhümanizm önemli rol oynamaktadır.

Transhümanizm teknolojiyi, insanı daha da ileriye götürecektir bir araç olarak görür ve mümkünse insana ölümsüzlük, yenilmezlik gibi özelliklerin yanı sıra, hastalık ya da yaralanma gibi 'engeller' karşısında bükülmez bir beden kazandırma, varoluşun sınırlarını zorlama gibi düşüncelerin peşinde koşar (Ağın 25).

Hümanizm nasıl ki insanlığı evrensel düzeye getirip en faydalı yaşam şartlarını bütün insanlığa sunma hedefindeyse transhümanizm de yine aynı hedefi gelişen dünya imkânlarıyla sunmaya çalışmaktadır.

Buna göre hümanizm, insanın gereksinimleri olan toplum içindeki bireyi temel alan, her şeyi insanın hak ettiği biçimde yaşaması gerektiğini savunan düşünceyi, trans-hümanizm için sadece insanca yaşamak yetmeyip teknolojik olanaklar imkân verdiği sürece, insanın ve insanlığın daha üst düzeye çıkmasının mümkün olduğunu savunan düşüncedir. Trans-hümanizm düşüncesini savunanların asıl amacı; fiziksel ve zihinsel olarak insanları geliştirip, bir anlamda varoluşun yaşam sınırlarını daha iyiye doğru genişletmektir. Diğer bir anlamda amaç, insan hayatı ile insan olmayı daha da iyileştirmek ve bunu da aşkın bir yolla yapmaktır (Demir 96).

2. Posthümanizm

Sonrası anlamına gelen 'post' ön eki, hümanizmin önüne eklenerek gelişmesi gerektiği düşünülen insanlık fikrinin kendini aşarak sonrakievrelere geçtiğini belirtir niteliktedir. Dünya toplumlarının bariz düzenleri genellikle insan merkezlidir ve evrende yararlı olabilecek canlı/cansız her türlü materyal insan için kullanılmalıdır fikri genel olarak benimsenmiş bir fikirdir. Bu fikre göre ormanlardaki ağaçlar insanların tahta maddesini kullanabilmesi için kesilmeli, dağların derinliklerinde yer alan değerli madenler çıkartılıp işlenmeli, farklı habitatlarda yaşayan hayvanların vücutlarında yer alan-yağ, boynuz, kürk- maddeler kullanılabilir hâle dönüştürülmeli ve tüm bunlar sırf insanlığın hizmetine sunulmalıdır. Çünkü insan düşüncesine göre evrendeki en değerli varlık kendisidir ve geri kalan her şey kendisine hizmet için var olmuştur. "Posthümanizmin hedefi, uzun yıllar insan merkezci söylemlerle yücelttiğimiz insanın toplumsal, kültürel, coğrafi, politik, ekonomik, maddesel ve çevresel bağlamlarda insan olmayan oluşumlarla ilişkisini göz önüne alarak insanı yeniden tanımlamaktır" (Yılmaz Karahan, "Posthümanist Dolanıklıklarda Yaşamın Özü" [https:// thepentacle.org/2020/10/18/posthumanist-dolanikliklarda-yasamin-ozu/](https://thepentacle.org/2020/10/18/posthumanist-dolanikliklarda-yasamin-ozu/), erişim: 18.10.2020)

Bu tanımlama bu güne kadar yüceltilmiş insanı olduğu yerden aşağı çekmektedir. Artık insan kendi faydası adına kullandığı -belki de sömürdüğü- şeylerle aynı seviyeye getirilmiştir. Posthümanizmin ortaya koymuş olduğu bu eşdeğerlilik insanın gücünü kısıtlamış gibi görünmekle birlikte aslında bu gücün daha uzun süreli kullanılmasının da önünü açmayı amaçlamaktadır. Bahsi geçen uzun süreli kullanım ise bizi insan sonrası döneme yani posthumana¹ ulaştırmaktadır.

Klasik bir söylem olarak değişmeyen tek şey değişimin kendisidir düşüncesi sınırlılıklarla bezenmiş insanlık hamuruna da bulaşmıştır. Fakat posthümanizmin temelinde yer alan değişim daha çok karma bir hâle bürünmeyi, farklı türlerle birleşebilmeyi esas almaktadır. Posthümanizme göre insanlığın insan sonrası evreye geçebilmesinin yolu evrende var olan canlı/cansız her türlü materyali kullanarak fakat onları tek taraflı gelişim için değil her iki tarafın gelişimini gözeterek birleşim sağlanmasıyla mümkündür.

¹ Posthuman tabiri transhümanizm ve posthümanizmde ayrı anlamlara gelmektedir. Bu tabir için yapılan tanımlamalara posthümanizm-transhümanizm arasındaki benzerlikler/farklılıklar bölümünde değinilecektir.

Değişim, üstün olduğu düşünülen bir tür için değil var olmayı başarmış her tür için geçerlidir ve neredeyse kaçınılmazdır. Sürekli değişim içinde olan dünya karşısında uyum sağlama ve hayatta kalabilme dürtüsü her varlıkta kendini gösterir. Yeni dünyaya adaptasyon süreci de ancak değişimi ve öteki türlerle birleşmeyi kabulle sağlanabilecektir.

İnsan hiçbir zaman salt 'insan' olmamıştır; teknolojiyle olan süregelen ve zamanla büyüyen kuvvetlenen bağı sebebiyle hep 'posthuman' olmuştur. Bir başka deyişle, insan ve teknoloji arasındaki vazgeçilmez bağlar göz önüne alındığında, felsefi açıdan, teknolojiden bağımsız ve kendi başına ayrı bir varlık olarak safi 'insan' hiç var olmamıştır (Ağın 16).

Posthümanizm, yukarıda da değindiğimiz şekliyle hümanizmin ideal insan/erkek fikrini reddeder. Aynı zamanda insanın sonu fikrini de reddetmektedir. "İnsanötesi, insanın sonu değildir aslında, daha çok insanı normatif gören ve aksi düşünülemez bir baskın varsayımın yerinden edilmesidir" (Graham 67). Vakti geldiğinde sona ermesi gereken insanlık fikri yaşadığımız dünyada neredeyse yanılığa düşürecek bir fikre dönüşmektedir. Sonu gelen insanlık değişime ayak uyduramayıp, doğuştan gelen özelliklerini muhafaza etmeyi tercih eder. "Posthümanizmde 'insanın sonu demek, kendini diğer varlıklardan üstün gören ve kendiyi diğer varlıklar arasında hep bir bariyer koyarak kendini çevreden bağımsız tanımlayan insan anlayışının sonu demektir" (Ağın 32).

Hümanizm düşüncesine karşı gelen ve onu bir nevi yıkmaya çalışan posthümanizm, insanın seçilmiş, özel, üstün varlık olması fikrinden kaçınmakta, adının önüne aldığı sıfatlarla büyüyen insanı diğer canlılarla aynı konuma çekmeye çalışmaktadır. İnsan doğasında tükenmez bir kaynak gibi bulunan üstünlük dürtüsü posthümanizme göre terk edilmesi/aşılması gereken bir dürtüdür.

3. Posthümanizm-Transhümanizm Arasındaki Benzerlikler/Farklılıklar

Transhümanizm ve posthümanizm her ne kadar birbirleriyle karıştırılıyor olsada aslında bu iki düşünce birbirinden epey farklıdır. Bu karışıklığın başlıca sebebi her iki düşüncenin başlangıç noktalarının aynı olmasıdır. Her iki düşünce de insanı bir sonraki evreye ulaştırmaya çalışmaktadır. Transhümanizm ile posthümanizm arasındaki ortak tek nokta insanın sonunu haber veren ölümü alt etmeye çalışmak ve onun ölümden sonraki evreye ulaşmasını sağlamaktır. Ancak yukarıdaki bölümlerde de belirtildiği üzere transhümanizm, hümanizmden gelen üstün insan fikrini geliştirmiş ve ölümden kurtulup bir sonraki evreye geçecek insanları da seçkin insanlar olarak görmüştür. Transhümanizm düşüncesine göre insan, evrendeki tek değerli varlıktır ve evrende yer alan yararlı her türlü madde insanın gelişimi adına kullanılmalıdır. Oysa "insanın var olan değerler sistemlerinin merkezinde konumlandırılması sorunlu bir algıdır"(Ağın 28).

Bu sorunlu algı posthümanizmin ortaya çıkmasını sağlar. Posthümanizm de tıpkı transhümanizm gibi insanlığın ölümü alt ederek bir sonraki aşamaya geçmesi için çabalamaktadır. Fakat posthümanizm insanı evrendeki değerli tek varlık olarak nitelememektedir. Posthümanizme göre gelişim sadece insan için geçerli değildir, evrendeki her varlık ancak birbirine yardım ederek bir sonraki aşamaya geçiş yapabilecektir. Posthümanizmintranshümanizmden ayrıldığı nokta liberal hümanizm düşüncesini reddetmesidir.

Posthümanizm, klasik Batılı hümanizm anlayışına tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu kavram ile insanın kendi çevresiyle -hem kendi türü hem de hayvan ve teknoloji ile- kurduğu ilişkilerin temelleri eşitlik ilkesi üzerinden anlamlandırılmaya çalışılır. İnsanı merkezi unsur olarak düşünen 'hümanizm'in aksine bu anlayış, insanın insan dışı varlık ve unsurlarla kurduğu dengeli ilişkinin sorumluluğunun da farkındadır (Ağın 75).

Posthümanizm, insanın bir sonraki evreye tek başına varamayacağını farkındadır. Bu sebeple belirlenmiş bir ideale uymayanları, kendine özgü olanları, varlığını genel bir kabule bağlamayanları, toplum tarafından konmuş kurallara göre yaşamayı sürdürmeyenleri de kabul ederek bir sonraki insanlık evresine geçme idealindedir. Transhümanizmde olduğu gibi posthümanizmde de sorulan hangi insan sorusuna transhümanizmin vereceği cevap kısıtlandırılmış insan tipini kapsayacakken posthümanizmin cevabı kısıtlandırılmamış insan tipini kapsamaktadır.

Bu iki düşünce arasındaki bir diğer farklılık ise posthuman kavramının farklı anlamlandırılmasıdır. Öncelikle bu kavramın Türkçeleştirilmeden kullanılmasındaki maksada değinmek faydalı olacaktır. Başak Ağın'ın Posthümanizm isimli çalışmasında söylediği üzere posthuman kavramının çevirisi insan-ötesi/insan-sonrası anlamlarına gelmektedir. Fakat bu kullanımlar ilk anlamlarıyla insanlığın sahiden sona erdiğini işaret ediyormuş gibi bir anlama yol açmaktadır. Oysa ne transhümanizm ne de posthümanizm tam anlamıyla bir yok oluşu ele almaktadır.Şimdi posthuman kavramına her iki düşünce tarafından yüklenen farklı anlamlara geçilebilir.

Transhümanizmdeki posthuman anlayışı insanın varabileceği son noktadır. Transhümanizm insanın teknoloji veya doğadaki faydalı maddeler vasıtasıyla gelişimini ve ölümü alt etmesini destekler. Transhümanizme göre ölümü alt etmiş, sınırlı insan hâllerinden arınmış ve bir sonraki evreye geçmeyi başarmış insana posthuman denir.

Posthümanizmde yer alan posthuman düşüncesi ise değişimin ulaşabileceği en son noktayı değil yaşanan değişim süreçlerini esas almaktadır. Yani posthuman kavramı bir sonucu değil bir süreci ifade etmektedir. Posthümanizm ile transhümanizm arasındaki bir diğer farklılık da bu noktada oluşmaktadır. Transhümanizm, insanın yaşayacağı değişimler sonucunda

mükemmel bir varlığa dönüşmesini beklerken ve diğer bütün varlıkların insanın mükemmelliği uğruna yok oluşunu tetiklerken posthümanizm insanın başından geçen bu değişim sürecinin hem insan açısından hem de öteki varlıklar açısından faydalı sonuçlar doğurup doğurmayacağını takip etmektedir.

4. Antika Titanik'te Transhümanist/Posthümanist Ögeler

4.1. Titanik Tanrı'ya karşı: "Tanrı'nın bile batıramayacağı gemi" olarak lanse edilen Titanik, bu nitelikle dünya üzerinde Tanrı'ya,ölüme başkaldırıyı ifade eder. 10 Nisan 1912'de Southampton'dan New York'a doğru yola çıkmış bir İngiliz gemisi olan Titanik, dünyanın yeni merkezi Amerika'da yaşam hayali kuranların umut taşıyıcısı olduğu gibi Sanayi Devrimi sonrası hızlanan teknolojik gelişmelerin göz alıcı ürünlerinden biridir. Teknolojik gelişmelerle beraber değişim geçiren dünya, insan gücünden çok makine gücünün tahakkümü altına girmiştir çünkü makine karşısında insan yavaş, zayıf ve kusurlu bir duruma düşmüştür. Makinelerin gelişimi öyle hızlı şekilde insan yaşamını etkilemiştir ki insan, bu gelişim karşısında hem şaşkın hem de hayran kalmıştır.

Yaşanan makine gelişimi, içerisinde sonsuz güç potansiyelini de barındırmaktadır. Çünkü makineler, insanların doğa karşısında verdikleri yaşam mücadelesinde hem daha hızlı sonuç almada hem de doğanın karşısında daha güçlü bir rakip olmada etkili olmuştur. Bu sonsuz güç içerisinde yaşayan yenilmezlik düşüncesi de Tanrı'ya baş kaldıran Titanik gibi bir makinenin doğumuna yol açmıştır. Titanik, Amerika'ya insan ve umut taşımaktan öte ölümsüzlüğü ulaştırmaya çalışan bir makinedir. Bu sebeple de Titanik'in inşa edildiği yıllarda transhümanizm ve posthümanizm fikri henüz ortaya çıkmamış bir fikir olmasına rağmen Titanik için her iki akımın da güçlü sembollerinden biri olduğu söylenebilir. Çünkü Titanik'te tıpkı transhümanizm ve posthümanizm gibi Tanrı tarafından mutlak kılınan ölüm fikrini reddetmekte ve sonsuz yaşam uğruna yelken açmaktadır. Titanik, "Tanrı'nın bile batıramayacağı" bir gemi olarak tanınmıştır. Fakat onu esas üne kavuşturan Tanrı'ya kafa tutması değil Tanrı karşısında yenilgiye uğramış olmasıdır. Titanik, ilk yolculuğunu tamamlayıp makinelerinin dişlileri paslanana kadar başka birçok yolculuk yapmış olsaydı belki de bu kadar ünlü olmayacaktı. Ancak Titanik başkaldırdığı Tanrı karşısında yenilgiye uğramış ve 14 Nisan 1912'de Atlas Okyanusu'nda buz dağına çarparak okyanusun dibini boylamıştır. Böylece Titanik ölümsüzlüğünü ölerken elde etmiştir.

Murat Menteş'in kaleme aldığı *Antika Titanik* romanının kurmaca dünyasında yine aynı gemi battıktan yüz yedi yıl sonra yeniden inşa edilmektedir. Daha romanın isminde yüz küsur yıl önce ölmüş bir geminin diriltildiği, yeniden hayata döndürüldüğü görülebilmektedir. Ölü bir gemi olan Titanik'in merkeze alındığı bir hikâye olan *Antika Titanik*, dirilme/yeniden doğuş fikirlerini işleyen bir romandır. Romandaki Titanik, bir noktadan başka bir noktaya gitmek için diriltilmiş bir gemiden ziyade yeniden doğum merkezi

olarak gösterilebilir. Bu gemiyle yolculuğa hak kazanmış özel yolcular yaşlı bedenlerinden kurtarılıp genç bedenlere aktarılmaktadır. Bu yolcular kendilerine verilen yeni bedenlerle hayatlarına devam etmektedirler.

Titanik'in bir türlü varamadığı rota New York'tur. 1912'deki gerçek Titanik'in ve 2019'daki kurgu Titanik'in ortak noktası yeni bir hayata New York'ta başlamaktır. Buradaki 'yeni' her iki Titanik için de özel bir durumdur. 1912'deki Titanik'le yolculuk eden yolcular kıta değiştirerek yeni bir hayata başlama hevesi içindeydiler, 2019'daki Titanik ile yolculuk yapan yolcular da beden değiştirerek yeni bir hayata başlama hevesi içindedirler. Yeni bir başlangıç için ideal rota ise adında yeni sıfatını barındıran New York şehridir.

4.2. Yeni Titanik'in akıbeti: *Antika Titanik* romanı bir katliam gösterimiyle başlamaktadır. Okyanusun ortasındaki gemi ve yaş ortalaması 70'i geçmeyen yolcular Dejenere Ejderler adlı örgüt tarafından ele geçirilir ve Titanik'in yolcuları bu örgütün üyeleri tarafından birbirlerini öldürmeye zorlanır.

Bir yolcu öldüreceksiniz. Silahınızı seçin ve yolculardan birinin icabına bakın.
Mıhladığınız kişinin cesedini veya başını getirseniz, başışlanacaksınız.
7 dakikanız var. 7 dakika sonra, askerlerim "temizliğe" koyulacak.
Birini indirmezeniz, zımbalanacaksınız. Bu kadar basit! (Menteş 23)

Bu yolcular genellikle toplumun üst tabakalarından özenle seçilmiş Afrikalı büyükelçi, İngiliz rockstar, Japon işadamı, 1965 Venezuela güzellik kraliçesi, Nobelli akademisyen, Hollywood jönü, kont, leydi gibi yolculardır. Bu yolcuların toplumun özel tabakalarından seçilmiş olması transhümanizmin üstinsan savunuculuğuna örnek niteliğindedir. Bunlara ek olarak ünlü CNN moderatörü olarak tanıtılan Delilah Dale, diriltilmiş Titanik'te muhabirlik yapmaktadır. Dale, gazetecilik hayatı boyunca güzelliğiyle ön plana çıkmış biridir. Ancak Titanik'in bütün yolcuları gibi o da yaşlıdır ve güzelliği geçmiş günlerde kalmıştır. Yaşlılığın alıp götürdüğü güzellik, transhümanizmin karşı gelmeye çalıştığı durumlardan biridir. Transhümanizme göre güzelliğin asla bozulmaması ve çirkinliğe dönüşmemesi gerekir.

Romanın giriş bölümünde yolcuların öldürülmesi ya da öldürmeye teşvik edilmesi aslında yeniden doğumun gerçekleşebilmesi için aşılması gereken bir eşiktir. İnsanlığın ilkel günlerinden bugünlere taşınan "yaşamak için öldür" sloganı hayatta kalmak için rakibinin hayatına son verme olayı gibi görünse de aslında perde arkasında bağlamından uzaklaştırılmış olur çünkü okyanusun ortasındaki Titanik, bir noktadan başka bir noktaya gitmek için diriltilmiş bir gemiden ziyade yeniden doğum merkezi olarak gösterilebilir. Yeniden doğumda ancak ölümle mümkündür.

İnsan, kendinin bir sonraki evresine şu andaki mevcut haliyle geçiş yapamaz. Yaşamaya devam edebilmek ve bir sonraki evreye geçebilmek için tek şart ölümdür. Yeniden doğmak için ölmek gerekir. Kişi,

“yaşamak için öldür” sloganını yeni Titanik’te düşmanına değil kendisine söylemektedir. Çünkü yaşamaya devam etmesine engel olan yine kendisidir.

Romanın giriş bölümü için söylenebilecek son şey ortaya koyulan ikili durumlardır. Posthümanizmin özü düalizme yani ikiliğe dayanmaktadır. İkilik olarak kast edilen bir varlığın tek başına var olmayı sürdürmenin zorluğunu kabul etmesi ve yaşamaya devam edebilmek için özünü bir başka varlığın özünüyle birleştirmesidir. İki farklı varlığın birleşimden ise zıtlıklar doğacaktır. Titanik’te yaşanan kaos gecesi de tam olarak bu ikiliklerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Titanik’te insanlığın müşterek hayalleri ile korkuları çatışyordu. Lüks, neşe, mutluluk, romantizm, sağlık, şöhret, zenginlik, nezaket, şıklık, emniyet, bolluk, erotizm, konfor, popülerlik, ziyafet, ihtişam, haz, dostluk, imtiyaz, cazibe... Terör, ölüm, katliam, kriz, nefret, kahr, cinayet, panik, delilik, zulüm, dehşet, pasak, tehdit, umursuzluk, sefalet, çirkinlik, zeval, rezalet, ıstırap, düşmanlık, tiksinti... karşısında paramparça, darmadağın, tuzla buz oluyordu! (Menteş 25)

4.3. Sonraki hayatın formülü: “Bize verildiği haliyle insan varoluşu, standartların altında işleyen bir sistemdir” (O’Cennel 3). *Antika Titanik*’te de insanın varoluşunda yatan standart altı durumlardan kurtulmanın nasıl mümkün olabileceğine dair bir hikâye anlatılmaktadır. Romandaki karakterlerin beden değiştirmesini mümkün kılan Turritoptis Nutricula adındaki bir denizanasıdır. “Bir tür denizanası. Yetişkinlik döneminde, hücreleri yenilenir ve tekrar yavru haline döner. Yani asla yaşlanmaz ve doğal nedenlerle ölmez” (Menteş 147). Ölümsüzlüğün formülü hücre yenilemesi sağlayan bir denizanası sayesinde bulunmaktadır ve Titanik aslında bir gençleştirme merkezine dönüştürülmektedir. İnsan hücresi ile kendisini yenileyebilen denizanasının hücrelerinin bir araya getirilerek insan sonrası duruma erişilmesi mümkün hale gelir. İki ayrı varlığın hücrelerinin bir araya getirilmesi posthümanizmin savunduğu insan sonrası duruma örnektir. Ancak ıssız okyanusun ortasındaki Titanik, sınırlı bir alana sahiptir. Yani vaat edilen ölümsüzlük sadece ölümden kurtulabilmek için yeterli parası olup da Titanik’e bilet bulabilen 2200 ayrıcalıklı yolcunun erişebileceği bir ölümsüzlük modelidir. Bu ayrıcalık okuru posthümanizmin her türü kapsayan insan sonrası görüşünden çok transhümanizmin seçilmiş olanlar için geçerli sayılacak insan sonrası görüşüne yaklaştırmaktadır.

Antika Titanik romanında beden değişimi işlenmektedir. Gerçekleştirilen beden değişimleri de genellikle yaşlı bedenlerden genç bedenlere aktarımı ele almaktadır. Romanın başkarakteri Refik Risk, başına gelen birtakım olayların ardından kendisini Titanik’te ve daha önceden öldürülmüş Marco Montes isimli bir adamın vücudunun içinde bulur. Bir felsefe profesörü olan Refik Risk, Titanik’te Marco Montes olarak uyandığında kim olduğunu hatırlamamakta ve aynada gördüğü yüzü tanımadığını belirtmektedir. Hatta kendisinin Marco Montes olduğundan bile habersiz vaziyettedir. Bu durum, benlik değişiminin henüz yaşanmış olduğunu

ve hikâyenin Marco Montes'in yaşadığı değişimin ardından uyanması ile başladığını gösterir. Başlangıç bölümünde yaşanan kaos sona ermiş ve yaşam için ölüm eşiği aşılmıştır. Marco Montes'in kendi bedenine yabancılaşması insanlığın bir sonraki evreye geçişine ve bu geçişte kendisinden geride bıraktığı şeylere yabancılaşmasına örnek olarak gösterilebilir. Refik Risk'in "Muhtemelen, Titanik'teki, tanrıyı oynayan manyaklarca ameliyat edilerek Marco Montes'e dönüştürülmüştüm" (Menteş 154) sözü, değişimi belirginleştirir.

Burada özellikle "tanrıyı oynama" tabiri merceğe alınmalıdır. Çünkü transhümanizm düşüncesi de posthümanizm düşüncesi de özünde insanın beşer sıfatını silmeye ve ona bir Tanrı özelliği olan ölümsüzlüğü vermeye çalışmaktadır.

Titanik'teki bir başka karakterin yaşadığı değişime geçmeden önce hikâyenin akışına dair şu kısa özeti vermek yerinde olacaktır. Yaşadığı benlik değişiminin ardından Marco Montes'in bedeninde uyanan Refik Risk, Titanik'i yeniden inşa ettiren mafya lideri Igor Jaguar'ın kızı Jojo Jaguar ile kendisini nişanlı olarak bulur. Aslında Jojo ile nişanlı olan Marco Montes'tir, fakat kendisi öldürülmüş, bedeni ise Refik Risk'in yaşamaya devam edebilmesi için yeniden kullanılabilir hâle getirilmiştir. Fakat Marco Montes'in içindeki Refik Risk, Jojo Jaguar'ı tanımamaktadır. O, gemiye binmeden çok önce tanışmış olduğu Şifa Şavk'a âşıktır. Şifa Şavk ise Titanik'te müzisyenlik yapmaktadır. Refik Risk, başka bir bedende uyanıp hiçbir şey hatırlamamasına rağmen Şifa Şavk ile karşılaştığında ona yeniden âşık olur fakat Şifa Şavk Refik Risk'e âşıktır. Bu sebeple Marco Montes görünümü Refik Risk'e neredeyse ilgi duymaz. Hatta Refik Risk olduğunu hatırlamayan Marco Montes, Şifa Şavk'ın orkestrasındaki çalgıcılardan Taha Tahir'i Refik Risk yani kendisi zanneder ve onu Titanik'in güvertesinde silahla vurarak öldürür. Birkaç gün sonra ise Taha Tahir'i canlı bir şekilde karşısında bulur. Marco Montes'in anlatıcı olduğu bölümün sonunda ise Şifa Şavk ile aralarında gerçekleşen bedensel temas sayesinde Montes'in zihninde aslında Refik Risk olduğu gerçeği uyanır. Son olarak Marco Montes'in karşılaştığı yaşlı çiftin değişim için sıra beklemeleri Titanik'teki yolcuların da insanlar üzerinde gerçekleştirilen değişimlerin farkında olduklarını ve yaşlı bedenlerini kendi arzularıyla terk ederek benliklerinin daha diri bedenlere aktarılmasına izin verdiklerini göstermektedir.

Gemide bedensel değişim geçiren bir başka karakter ise Owen Wow'dur. Owen Wow üzerinden Marco Montes'in başı kesilerek öldürülmüş ve diriltilmiş olduğu ayrıca Marco Montes'in bedeninin içinde yer alan benliğin kime ait olduğu bilinmediği açıklanmaktadır. Titanik'te yaşanan insanlık sonrası olayların farkında olan ve bu olaylara maruz kalan Owen Wow, Marco Montes'in başına gelenleri bir dedektif edasıyla çözüme kavuşturmaya çalışmaktadır. Owen Wow isimli yirmi beş yaşındaki karakter ise aslında Avni Vav'dır. Avni Vav, daha önceki Murat Mentesh romanlarında da okuyucunun karşısına çıkmış,

dedektiflik hikâyeleri kaleme alan bir karakterdir. *Antika Titanik*'te benliği yaşlı bedeninden alınıp genç bir bedene aktarılmıştır. Marco Montes ile Owen Wow ikilisi tanışmalarının ardından Marco Montes'in neden öldürüldüğünü ve Marco Montes'in bedeninin içinde aslında kimin yaşadığını araştırmaya başlarlar.

4.4. Titanik'te uyanan Frankenstein: Tarihte yazılmış ilk bilim kurgu eseri olduğu düşünülen Frankenstein ya da Modern Prometheus aslında efsanevi karakter Prometheus'un ateşi çalıp insanlara vermesinden beri süregelen Tanrı'ya baş kaldırma fikrinin bir başka versiyonudur denebilir. Doktor Frankenstein'in ölü insanlardan topladığı parçaları bir araya getirerek ortaya çıkardığı yaratık, insanın yeryüzünde tanrı rolüne bürünmeye çalıştığıın örneğidir. Doktor Frankenstein, yaratmaya çalıştığı şeyle yeni bir türe hayat vermeye çalışmış ve bu türün minnet duyacağı bir üst mertebeye kendisini yerleştirmiştir. "Yeni bir tür beni yaratıcıları ve yaşam kaynağı olarak kutsayacak, birçok neşeli ve mükemmel canlı hayatlarını bana borçlu olacaktı. (...) Belki zamanla ölümün bedeni çürümeye terk ettiği yerde yaşamı geri getirebileceğimi hayal ettim" (Shelley 53-54).

Doktoru bürümüş olan Tanrı kompleksinin yerinde bir transhümanizm örneği olduğunu belirlemek mümkündür. Elbette romanın kaleme alındığı dönem transhümanizm ya da posthümanizm düşüncesinin henüz ortaya çıkmadığı dönemlerdi, ancak Başak Ağın'ın da Posthümanizm isimli çalışmasında belirttiği üzere Mary Shelley'nin romanı " 'zaten her zaman posthuman olduğumuz' ifadesiyle örtüşen biçimde, posthümanizmin kuramsallaşmasından önce de var olan bir 'posthuman durumu' betimlemektedir" (Ağın 81).

Doktor Frankenstein ile aynı arzuları duyan bir başka karakter ise *Antika Titanik* romanındaki Doktor Akula'dır. Titanik'te yaşlı insanlara genç bedenler veren Doktor Akula'nın yarattığı Frankenstein ise Marco Montes bedenine sıkışan Refik Risk'tir.

Refik Risk, Titanik'te uyandığı vakit kendisini tanımadığı bir vücut içerisinde bulur ve tıpkı Frankenstein'in aynaya bakıp da "gördüğüm yansımanın sahiden de benim olduğuna inanamayarak bir iki adım geriledim" (Shelley 117) demesiyle Refik Risk'in aynaya bakıp kendi yüzü yerine Marco Montes'in yüzünü gördüğünde "aynada gördüğüm yüzü tanı mıyordum" (Menteş 30) demesi Frankenstein'in canavarı ile Refik Risk arasında bağlantı oluşturmaktadır. Aralarındaki bir diğer bağlantı ise Frankenstein'in canavarının, yaratıcısından kaçarken aslında kendisini araması ve anlamaya çalışmasıdır. "Kimdim ben? Neydim ben? Neden var olmuştum? Nereden gelip nereye gidiyordum?" (Shelley 133). Refik Risk de gözlerini Titanik'te açtıktan sonra kendi benliğini unutmuş hâldedir ve okyanusun ortasında kim olduğunu bulmak için çabalamaktadır. "Acaba gerçekte nasıl biriyim?" (Menteş 41)

Tanrı rolüne bürünmek isteyen doktorlar tarafından yaratılan ya da diriltilen her iki karakter de kendi kişiliklerinin peşinde aranırken

aslında ölümden sonraki hayatta insanın konumunu tartışmaktadırlar. Bu sebeple Frankenstein'ın canavarı, kendisi gibi yaratılmış birçok karakterle bağlantılı olan bir karakterdir hatta kendinden sonrakilerin atası niteliğindedir. Titanik'te benliğini kaybetmiş şekilde uyanan Refik Risk'i de Titanik'teki Frankenstein'ın canavarı olarak değerlendirmek mümkündür.

Sonuç

Hümanizm ile başlayıp transhümanizme evrilen ve zamanla da posthümanizme varan düşüncelerin odağında insanın ölümsüzlüğü elde etme arzusu yer almaktadır. Bu arzu daha uzun bir yaşam için insanın dönüşmesini, bugünkü hâlden uzaklaşmasını, teknolojinin de rehberliğiyle üst insana ulaşmasını zorunlu kılmaktadır. Transhümanizm ve posthümanizmde farklı yollarla da olsa mutlaka üst insana ulaşılması gerektiği vurgulanır. Çünkü insanın ölüm karşısındaki mutlak çaresizliğinin ancak üst insanın ortaya çıkarılmasıyla son bulacağı düşünülmektedir.

Murat Mentеш'in *Antika Titanik* romanı hücre yenilemesi yapabilen bir denizanası ile insan hücrelerinin bir araya getirilmesi sonucunda ölüm sonrası hayatın mümkün kılındığı bir bilim kurgudur. Romanda iki ayrı varlığın hücrelerinin bir araya getirilerek ölüm sonrası hayata ulaşmaya çalışılması posthümanizm örneği gösterilebilir. Çalışmada değinildiği üzere posthümanizm tek bir varlığın gelişimini, bir sonraki evreye ulaşmasını desteklemek yerine var olan bütün canlıların birlikte gelişimini savunmaktadır. Romanın posthümanizme yaklaşan kısmı iki varlığın hücre birleşimiyle oluşmaktadır.

Romanda 1912 yılında batan Titanik, 2019 yılının kurmaca dünyasında yeniden inşa edilmektedir. Geminin inşa edilmesinin asıl amacı ise okyanusun ortasında, her tür müdahaleden arındırılmış şekilde beden aktarımı çalışmaları yapabilmektir. Bu beden aktarımı çalışmalarını genel olarak yaşlı insanlara genç bedenlerin verilmesi oluşturur. Ancak Titanik'in yolcuları özel olarak seçilmiş 2200 yolcudan oluşmaktadır. Bu yolcular da toplumun üst tabakasından seçilmiş özel yolculardır. Romanda seyahat etmesi daha doğrusu beden değişimi geçirmesi için gemiye alınan yolcuların üst tabakadan seçilmiş olmaları transhümanizm örneği olarak gösterilebilir. Çalışmada değinildiği üzere transhümanizmin ölüm sonrası hayat anlayışı daha çok seçilmiş insanlar üzerinden şekillenir. Romanda transhümanizm seçilmiş insanlar üzerinden işlenmektedir.

Yapılan çalışmada öncelikle transhümanizm ve posthümanizm düşünceleri açıklanmış, ardından da bu iki düşüncenin ortaklıkları ve farklılıkları incelenmiştir. Her iki düşüncenin çıkış noktasının, ölüm sonrası hayat ve insan sonrasına dair düşünceler olmasına rağmen vardıkları sonucun birbirinden farklı olduğu söylenebilir.

Çalışmanın odaklandığı *Antika Titanik*, kendisini tanımlayabilmek için

hümanizm düşüncesiyle yola çıkan ve posthümanizme kadar uzanan insanın yolculuğunun sonunda ölümsüzlüğünün mümkün olabileceği üzerinde durmaktadır. Romanda kendisini aşabilmek için yola çıkan insanın doğuştan gelen sınırlarını nihayet aşabileceği düşüncesi işlenir.

KAYNAKÇA

- Ağın, Başak. Posthümanizm: Kavram, Kuram, Bilim-Kurgu. Siyasal Kitabevi, 2020.
- Aras, Emel. "Posthümanizmi İmleyen Bir Giriş: Orpheus'un Parçalanışı: Postmodern Bir Edebiyata Doğru." Pasajlar, s. 7, 2021, ss. 73-77.
- Braidotti, Rosi. İnsan Sonrası. Çeviren Öznur Karakaş, Kolektif Kitap, 2014.
- Demir, Aysel. "Ölümsüzlük ve Yapay Zeka Bağlamında Trans-Hümanizm." AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, c. 9, s. 30, 2018, ss. 95-104.
- Graham, Elaine. "Sekülerötesi İmgelemde İnsanötesinin Tezahürü." Pasajlar, s. 7, 2021, ss. 49-71.
- Karahan, Zümre Gizem Yılmaz. "Posthümanist Dolanıklıklarda Yaşamın Özü." Pentacle. 18 Ekim 2020.
- Menteş, Murat. Antika Titanik. April Yayıncılık, 2018.
- O'Cennel, Mark. Makine Olmak-Mütevazi Sonumuz Ölümlülük. Çeviren Öznur Karakaş, Domingo Yayıncılık, 2021.
- Shelley, Mary. Frankenstein ya da Modern Prometheus. Çeviren Cansın Antep, Zeplin Kitap, 2020.
- Tunç, Gökhan, "Mutlak Buna Bir Çare Bulacağım":Transhümanizm Kavramı ve Nâzım Hikmet'te Makineleşme Arzusu. Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi , c. 5,s. 4, 2021 ss. 2705-2719.
- Yılmaz Karahan, Zümre Gizem, "Posthümanist Dolanıklıklarda Yaşamın Özü" <https://thepentacle.org/2020/10/18/posthumanist-dolanikliklarda-yasamin-ozu/> erişim: 18.10.2020.

